

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamen Illustrissimi ac Reverendissimi P. Mag. Fr.
Gabrielis Adarzo de Santander, Episcopi Viglevanensis,
Ad Interrogata respondens Circa Exclusivam, quandoque
à Principibus interpositam, ne ...**

Adarzo, Gabriel

Francofurti, 1660

... non Inquinatur temeritate judieij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10517

de quo prudenter timet, quòd pacem publicam profligabit; non tamen permissum, & licitum est ei, dare Exclufivam, ergo: Antecedens probatur: nam Exclufiva videtur medium illicitum, cùm peccet in multis: Ergo. Antecedens probatur ex obijciendis.

Quod Exclufiva non inquinetur temeritate Iudicij.

Primò peccat Exclufiva temeritate iudicij, nam tota fundatur in præfumptione de improbitate exclusi, & de nocumento ab ipso Ecclesiæ inferendo: sed iudicium hoc est illicitum, utpote contra iustitiam. Vnde D. Thomas 2.2. *quest. 60. art. 4.* docet, quòd etiam si aliquando existant rationes aliquæ dubitandi de improbitate alterius, debemus ex iustitia interpretari eas in meliorem partem ad favorem Personæ: Ergò.

54 Respondeo distinguendo minorem, si iudicium esset temerarium, concedo quòd esset illicitum: si verò iudicium sit prudens, nego quod sit illicitum: Tunc autem iudicium de improbitate alicujus est prudens, quando scilicet indicia de improbitate, ipsa se produnt & manifestant. Vide Azorium

tom.

tom. 3. lib. 13. cap. 11. dub. 3. Layman *sect. 5. tract. 3. p. 2 cap. 2.*
 quod est, *de iudicio temerario*: Tannerum, *disp. 4. de just.*
quest. 3. num. 49. qui allegat Valentiam, & Aragonium:
 Et ratio hujus doctrinæ est, quia quando indicia
 improbitatis ipsa se produnt, proximus amittit jus
 existimationis suæ, respectu illius, cui improbitas
 sufficientibus indicijs est cognita: Et ideo Princeps,
 qui, ut supponimus, ex validis motivis de improbi-
 tate Titij, format iudicium prudens de ea, nullatenus
 facit contra justitiam: & semel formato dictamine
 prudenti de improbitate, tenetur ex justitia, & ex
 charitate adhibere media, ne illius improbitas bono
 publico noceat. Videatur Molina *de just. tract. 4. disp.*
14. Lessius *lib. 2. de just. cap. 29. dub. 4.* Layman loco cita-
 to, *num. 4. in fine*: Reginaldus *lib. 24. num. 29. versu Tertium*
 documentum: Tannerus *disput. 4. de just. quest. 3.*
num. 49.

Nec est contrarius D. Thomas citatus in argu- 55
 mento, nam apertè loquitur in casu dubij, quando
 scilicet indicia talia sunt, quæ solùm generent iudi-
 cium dubium, & leve: at iudicium præcedens exclusi-
 vam, non est dubium, sed certum moraliter, utpote
 quod oritur ab indicijs ita vehementibus, ut cogant
 prudentem quemque ita iudicare: Unde iudicium
 ex quo oritur Exclusiva, licitum est, utpotè prudens:

F

Nec

Nec à D. Thomâ reprobatur loco citato ut illicitum, sed solum reprobatur iudicium quod fuerit dubium, leve, & temerarium.

Sed dato & non concessio, quod iudicium formatum à Principe de improbitate Titij exclusi, non esset ita firmum, & prudens; & quod aliquam pateretur moralem dubitationem: adhuc posset Princeps prudenter, & licitè ex eo moveri ad interponendam Exclusivam Titij. Ratio est, quia agitur de damno vitando: In isto enim casu, secundum D. Thomam & omnes Doctores, expedit dubia in deterio-rem partem accipere: & supponere illud, quod est deterius, ut possit esse præcautio contra malum imminens, & ei occurratur. Verba D. Thomæ sunt hæc: *Ad Tertium dicendum, quod interpretari aliquid in deterio-rem partem contingit dupliciter: Uno modo per quandam suppositionem: & sic cum debemus aliquibus malis adhibere remedium (sive nostris, sive alienis) expedit ad hoc ut securius remedium apponatur, quod supponatur id, quod deterius est, quia remedium, quod est efficax contra majus, multò magis est efficax contra minus malum: Hæc D. Thomas; & quid clarius? Cajetanum etiam audiamus, scio, inquit ibidem, quòd quoad actum cautela & remediij, omnia sunt supponenda in pejo-rem partem: & loquitur Cajetanus sicut D. Thomas, de eo, cui incumbit occurrere malis immi-*

imminentibus, ut est Princeps respectu Ecclesiæ & Reipublicæ.

Ex quibus omnibus duo inferuntur juxta doctrinam D. Thomæ: vnum est quod Exclusiva non sit contra justitiam, quia judicium eam præcedens de improbitate Titij exclusi, fundatur in indicijs sufficientibus gignere judicium prudens, & certum moraliter de ejus improbitate. Alterum est, quod dato casu, quod indicia non essent ita vehementia, & certa moraliter, sed dubia: Possent nihilominus Princeps (cui ex officio incumbit occurrere malis imminentibus, remedium eis apponere, & agere de damno vitando) supponere id quod deterius est, interpretando dubia in deteriorem partem, ut securius valeat occurrere malis. Hoc facit Princeps per Exclusivam, videlicet occurrere malis, ergo dato quod Princeps in præcautionem, & ut remedium apponat, dubia in deteriorem partem interpretentur, licitè id faceret: & D. Thomas docet, *expedire*, ut sic faciat.

Exemplum communiter afferunt Doctores quod benè rem declarat, & est hoc; habeo aliqua indicia, nec certa, nec levia, dubia tamen, de eo, quod Joannes sit fur: possum ego licitè in isto casu, ut occurram damno meo, claudere ei ostium domus

meæ , ne ingrediatur & furetur quæ mea sunt ; & in hoc nullam planè facio Joanni injustitiam , quia licitum est mihi præcavere damno meo , interpretando dubia in deteriorem partem , ut remedium apponam malo mihi imminenti , & ei occurram , juxta doctrinam S. Thomæ citatam *num. 56.* Si ergo ne damnificer in furto pallij , aut alterius rei familiaris , possum licite claudere Joanni ostium domus meæ , ne ingrediatur , & furetur pallium , existentibus indicijs dubijs tantùm de eo , quòd ipse sit Latio , & ad hoc sic præcavendum , possum tutâ conscientiâ dubia in deteriorem partem interpretari. Cur Principi habenti indicia non dubia , sed certa moraliter , de improbitate Titij , non erit ei licitum , in præcautionem damni communis , sollicitare & procurare , mediante Exclusivâ , ut ei ostium ad Pontificatum occludatur , ne introgressus cuncta publica Ecclesiæ dissipet , perdat & evertat.

*Quòd Exclusiva nullam faciat Injustitiam
Excluso.*

59 **S**ecundò peccat Exclusiva contra justitiam , quia infert damnum excluso , contra justitiam , præcipuè in casu , quo Titius dignior excluderetur , ut potest accidere: Ergo. Antecedens probatur ,
quia